

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
та інформатизації
Володимир ШАРАН

22 березня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітні програми: Середня освіта (Українська мова і література),
Середня освіта (Українська мова і література, мова і література (англійська)),
Середня освіта (Українська мова і література, мова і література (польська))
Статус дисципліни: обов'язкова
Факультет: української та іноземної філології
Кафедра: української мови
Мова навчання: українська

Дані про вивчення дисципліни

Дані про вивчення дисципліни													
Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни	Кількість годин							Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота	Залік		Екзамен	
				Разом	Лекції	Лабораторні і роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Денна	IV	VII	90/3	44	30	–	14	–	46	–	–	+	
Денна	IV	VIII	90/3	32	16	–	16	–	58	–	–	+	
Заочна	III	V	150/5	16	8	–	8	–	134	–	–	+	
Заочна	III	VI	90/3	12	8	–	4	–	78	–	–	+	

Робоча програма складена на основі освітніх програм та навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (240 кредитів ЄКТС)

Розробник:

Оксана КУШЛИК, доктор філологічних наук, професор

Погоджено гарантами освітніх програм:

Михайло ПАНОЧКО, кандидат філологічних наук, доцент

Ірина ДМИТРІВ, кандидат філологічних наук, доцент

Наталія ЛАЗІРКО, кандидат філологічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від 24 березня 2023 р.

Завідувач кафедри Віра КОТОВИЧ

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету української та іноземної філології

Протокол № 2 від 24 лютого 2023 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 3 від 22 березня 2023 р.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – вивчення особливостей будови, семантики й функціонування словосполучення та речення як основних синтаксичних одиниць, оволодіння вміннями й навичками реалізовувати засвоєну теорію на практиці – у процесі виконання синтаксичного аналізу цих мовних одиниць.

Розвинути у здобувачів вищої освіти такі **компетентності**:

загальні:

- здатність зберігати та примножувати моральні, духовно-культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність спілкуватися державною мовою в її усній та писемній формах;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

фахові:

- здатність до організації та проведення різних форм позакласної та позашкільної роботи
- здатність формувати, розвивати й постійно вдосконалювати мовно-комунікативні уміння й навички рідною та іноземною мовами з урахуванням синхронно-діахронного аспекту;
- здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у спонтанних ситуаціях спілкування (офіційна, неофіційна, нейтральна), для розв'язання цільових комунікативних завдань;
- здатність цілеспрямовано добирати, систематизувати, інтерпретувати й зіставляти мовні, літературні та фольклорні факти;
- здатність здійснювати поліаспектний лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів з вільним володінням фаховою термінологією;
- здатність до літературного редагування та коригування текстів, до організації ділової комунікації.

Програмні результати:

- Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікативну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.
- Доносити зрозуміло й недвозначно професійні знання, обґрунтування та висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами.
- Знати й розуміти мову як систему, специфіку художньої літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, в еволюційно-діалектичному аспекті, уміти застосовувати ці знання в педагогічній діяльності.
- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати в практичній діяльності; здійснювати літературне редагування й коригування текстів; знати загальні дискурсивні стратегії та принципи створення текстів різних жанрів і стилів.
- Використовувати мови, що вивчаються, в усній та писемній формах у цільових жанрово-стильових ситуаціях спілкування (офіційна, неофіційна, нейтральна) для розв'язання різногранних освітньо-комунікативних завдань.
- Здійснювати поліаспектний лінгвістичний та літературознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів з вільним володінням фаховою термінологією.

- Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення та використовувати їх у професійній діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Сучасна українська літературна мова» передбачає інтеграцію наукових та професійно фокусованих знань, одержаних у результаті викладання дисциплін: «Українське мовознавство в системі наукових парадигм», «Антропологічне термінознавство», «Українська акцентологія», «Сучасна українська літературна мова (лексикологія)», «Сучасна українська літературна мова (морфологія)», «Сучасна українська літературна мова (словотвір і морфеміка)», «Методика викладання української мови».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- об'єкт, предмет, завдання й методи дослідження синтаксису як самостійної галузі мовознавчої науки загалом та складника граматики зокрема;
- засади (сутність, завдання, систематизувальні одиниці) виокремлення основних аспектів аналізу синтаксичних явищ – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного і комунікативного;
- дефініції синтаксичних понять для розуміння суті порушеної проблеми та оперування синтаксичними смислами, категоріями, поняттями тощо;
- послідовність виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного й комунікативного;
- необхідний для характеристики аналізованих синтаксичних одиниць чи їхніх компонентів теоретичний матеріал (як новий, так і вивчений упродовж попередніх курсів);
- джерельну базу з тем, передбачених навчальною програмою «Синтаксис сучасної української літературної мови»;

уміти:

- окреслювати особливості вивчення синтаксичних одиниць крізь призму трьох основних аспектів – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного й комунікативного;
- оперувати термінами на позначення різних синтаксичними понять, явищ, механізмів, процесів тощо;
- характеризувати основні синтаксичні одиниці та їхні структурні компоненти з урахуванням формально-синтаксичного аспекту, доповненого семантико-синтаксичним і комунікативним;
- добирати ілюстративний матеріал на відповідні теоретичні положення під час усних відповідей або ж з метою виконання певних завдань чи вправ із синтаксису;
- виконувати аналіз синтаксичних одиниць з урахуванням формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного на конкретному матеріалі.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною та ЄКТС.

A (90–100) – «відмінно» (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок) – отримує студент, який знає: об'єкт, предмет, завдання й методи дослідження синтаксису як

самостійної галузі мовознавчої науки загалом та складника граматики зокрема; засади (сутність, завдання, систематизувальні одиниці) виокремлення основних аспектів аналізу синтаксичних явищ – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного і комунікативного; дефініції синтаксичних понять; послідовність виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного й комунікативного; необхідний для характеристики аналізованих синтаксичних одиниць чи їхніх компонентів теоретичний матеріал (як новий, так і вивчений упродовж попередніх курсів); джерельну базу з тем, передбачених навчальною програмою «Синтаксис сучасної української літературної мови»; окреслює особливості вивчення синтаксичних одиниць крізь призму трьох основних аспектів – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного й комунікативного; оперує термінами на позначення різних синтаксичними понять, явищ, механізмів, процесів тощо; характеризує основні синтаксичні одиниці та їхні структурні компоненти з урахуванням формально-синтаксичного аспекту, доповненого семантико-синтаксичним і комунікативним; добирає ілюстративний матеріал на відповідні теоретичні положення під час усних відповідей або ж з метою виконання певних завдань чи вправ із синтаксису; виконувати аналіз синтаксичних одиниць з урахуванням формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного на конкретному матеріалі.

В (82–89) – «добре» (*вище середнього рівня з кількома помилками*) – отримує студент, який знає: об'єкт, предмет, завдання й методи дослідження синтаксису як самостійної галузі мовознавчої науки загалом та складника граматики зокрема; засади (сутність, завдання, систематизувальні одиниці) виокремлення основних аспектів аналізу синтаксичних явищ – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного і комунікативного; дефініції синтаксичних понять; послідовність виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного й комунікативного; необхідний для характеристики аналізованих синтаксичних одиниць чи їхніх компонентів теоретичний матеріал (як новий, так і вивчений упродовж попередніх курсів); джерельну базу з тем, передбачених навчальною програмою «Синтаксис сучасної української літературної мови»; окреслює особливості вивчення синтаксичних одиниць крізь призму трьох основних аспектів – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного й комунікативного; оперує відповідними термінами; характеризує основні синтаксичні одиниці та їхні структурні компоненти з урахуванням формально-синтаксичного аспекту, доповненого семантико-синтаксичним і комунікативним; добирає, хоч і з певними труднощами, ілюстративний матеріал на відповідні теоретичні положення під час усних відповідей; загалом належно аналізує синтаксичні одиниці на формально-синтаксичному рівні, доповненому елементами семантико-синтаксичного та комунікативного, у тому чи тому конкретному прикладі, проте припускається незначних помилок чи неточностей.

С (75–81) – «добре» (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*) – отримує здобувач, який окреслює: об'єкт, предмет, завдання синтаксису як самостійної галузі мовознавчої науки; засади (сутність, завдання, систематизувальні одиниці) виокремлення основних аспектів аналізу синтаксичних явищ – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного і комунікативного; дефінує опрацьовувані синтаксичні поняття; орієнтується з послідовністю виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного й комунікативного; знає необхідний новий теоретичний матеріал, проте постають певні проблеми з належним відтворенням матеріалу, вивченого упродовж попередніх курсів сучасної української літературної мови, зокрема розділу «Морфологія»; в цілому оперує відповідними термінами; характеризує основні синтаксичні одиниці та їхні структурні компоненти з урахуванням формально-синтаксичного аспекту, доповненого семантико-синтаксичним та комунікативним загалом і на конкретному матеріалі зокрема, проте припускається помилок у визначенні як

семантико-синтаксичних відношень й засобів реалізації цих відношень між компонентами синтаксичних одиниць, так і граматичних категорій і форм їх вираження.

D (67–74) – «задовільно» (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*) – отримує здобувач, який виявляє недостатні знання об'єкта, предмету, завдань синтаксису як самостійної галузі мовознавчої науки, засад виокремлення основних аспектів аналізу синтаксичних явищ – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного і комунікативного, проте знає необхідний для характеристики аналізованих синтаксичних одиниць чи їхніх компонентів новий теоретичний матеріал, дефініції синтаксичних понять, послідовність виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного й комунікативного; володіє належною джерельною базою; орієнтується з послідовністю виконання синтаксичного розбору мовних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу з доповненням елементами семантико-синтаксичного й комунікативного; дещо з неточностями чи незначними помилками характеризує основні синтаксичні одиниці та їхні структурні компоненти на формально-синтаксичному рівні, доповненому семантико-синтаксичним і комунікативним, загалом і на конкретному матеріалі зокрема, та добирає ілюстративний матеріал до відповідних положень під час усних відповідей.

E (60–66) – «задовільно» (*виконання відповідає мінімальним критеріям*) – отримує студент, який виявляє посередні знання теоретичних питань синтаксису сучасної української літературної мови, зокрема: об'єкта, предмету, завдань синтаксису як самостійної галузі мовознавчої науки загалом та складника граматики зокрема; засад (сутності, завдань, систематизувальних одиниць) виокремлення основних аспектів аналізу синтаксичних явищ – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного і комунікативного; з помилками (щодо як сутності, так і доцільності послуговування) дефінує опрацьовувані синтаксичні поняття; в загальних рисах орієнтується з послідовністю виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу, доповненого елементами семантико-синтаксичного й комунікативного; недостатньо повно володіє знаннями нового й необхідного вивченого теоретичного матеріалу; припускається суттєвих помилок, виконуючи синтаксичний розбір тих чи тих мовних одиниць або добираючи власні приклади як свідчення належної обізнаності з навчальним матеріалом.

FX (35–59) – «незадовільно» (*з можливістю повторного складання*) – отримує здобувач, який виявляє низький рівень компетентності щодо важливих теоретичних питань синтаксису сучасної української літературної мови, зокрема: об'єкта, предмету, завдань синтаксису як самостійної галузі мовознавчої науки; засад (сутності, завдань, систематизувальних одиниць) виокремлення основних аспектів аналізу синтаксичних явищ – формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного і комунікативного; основного матеріалу з передбачених навчальною програмою тем; не знає визначень опрацьовуваних синтаксичних понять; недостатньо орієнтується з послідовністю виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу, доповненого елементами семантико-синтаксичного й комунікативного; не володіє належною джерельною базою; припускається суттєвих помилок у процесі виконання синтаксичного розбору тих чи тих мовних одиниць або й зовсім через незнання не виконує його.

F (0–34) – «незадовільно» (*з можливістю повторного складання*) – отримує здобувач, який виявляє слабкі знання теоретичних питань синтаксису сучасної української мови, передбачених програмою навчальної дисципліни, зокрема об'єкта, предмету, завдань синтаксису як самостійної галузі мовознавчої науки загалом та складника граматики зокрема; не зорієнтований із засадами (сутністю, завданнями, систематизувальними одиницями) основних аспектів розвитку синтаксичного вчення –

формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного й комунікативного; не володіє відповідною термінологією: певною мірою знає послідовність виконання аналізу синтаксичних одиниць у межах формально-синтаксичного підходу, проте недостатній рівень володіння знаннями як нового, так і вже вивченого упродовж попередніх курсів сучасної української літературної мови теоретичного матеріалу не дає змоги дійти успіху на практиці – під час виконання розбору різних синтаксичних одиниць.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- виконання різних видів тренувальних вправ і завдань, експрес-контроль;
- самостійна робота;
- контрольна робота;
- екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ I. Вступ.

Синтаксис як розділ мовознавчої науки. Предмет синтаксису. Синтаксичні одиниці. Багатоаспектний підхід до аналізу синтаксичних одиниць (формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний, комунікативний).

Типи синтаксичного зв'язку в синтаксичних одиницях-конструкціях: предикативний, сурядний, підрядний. Засоби синтаксичного зв'язку: словоформи, флексії, службові слова, лексичні елементи тощо. Семантико-синтаксичні відношення: первинні (предикативні і субстанційні) і вторинні (атрибутивні, адвербіальні, модальні). Синтаксис в системі мовознавчих дисциплін.

Основні напрями дослідження синтаксису: логічний, структурний, комунікативний, структурно-семантичний, їх взаємозв'язок.

Розділ II. Словосполучення як синтаксична одиниця-конструкція.

Словосполучення, його основні ознаки. Спільне та відмінне між словосполученням і словом, словосполученням і реченням, словосполученням і поєднанням слів. Синтаксичний зв'язок у словосполученні та його форми: узгодження, кореляція, керування, прилягання. Синтаксичні відношення в словосполученні та їх різновиди.

Систематизування словосполучення за будовою, частиномовним статусом стрижневого слова, типом і видом синтаксичного зв'язку, семантико-синтаксичними відношеннями.

Розділ III. Синтаксис простого неускладненого речення.

Речення як синтаксична одиниця-конструкція. Структурні, семантичні та комунікативні ознаки речення. Інтонація як структурно-семантична ознака речення. Поняття структурної схеми речення. Поняття предикативності, модальності.

Класифікація речень за структурою, модальністю. Функційна класифікація речень. Емоційно-експресивна характеристика речень. Загальний огляд типів речень за структурою: двоскладні / односкладні, поширені / непоширені, ускладнені / неускладнені, прості / складні.

Двоскладне речення, його ознаки. Головні та другорядні члени речення в структурній та семантичній організації речення.

Підмет, його види. Структурно-семантичні ознаки підмета, засоби його вираження.

Присудок, його види. Структурно-семантичні ознаки присудка, його вираження. Синонімія різних видів присудків.

Особливості синтаксичного зв'язку між підметом і присудком (координація).

Другорядні члени речення. Принципи класифікації другорядних членів речення. Додаток, його види й засоби вираження. Означення, його види й засоби вираження.

Прикладка, її види, засоби вираження. Обставина, її види, засоби вираження. Поняття про синкретичні другорядні члени, засоби їх вираження.

Односкладне речення як особливий тип простого речення. Структурно-семантичні особливості односкладних речень. Різновиди односкладних речень: дієслівні (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні), іменні (номінативні, генітивні, вокативні).

Нечленовані речення, їхні особливості. Повні та неповні речення. Критерії їх розмежування.

Розділ IV. Синтаксис простого ускладненого речення.

Просте ускладнене речення в системі синтаксичних одиниць, його різновиди.

Однорідні члени речення як засоби ускладнення простого речення. Однорідні члени речення в структурі простого речення. Ознаки однорідності. Відмінність однорідних членів від зовні подібних повторювальних компонентів речення. Семантико-синтаксичні відношення між однорідними членами речення. Засоби вираження однорідності. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами речення. Умови однорідності / неоднорідності означень.

Синтаксис речень з відокремленими членами речення. Поняття про відокремлені члени речення. Причини, засоби й типові умови відокремлення членів речення. Умови відокремлення означення, прикладки, обставини, додатка; засоби вираження відокремлення. Поняття про уточнювальні члени речення. Статус уточнювальних конструкцій у синтаксисі простого речення.

Вставні та вставлені конструкції як засоби ускладнення простого речення. Загальне поняття про вставні та вставлені конструкції. Структурно-семантичні особливості вставних і вставлених конструкцій. Граматичний статус вигуків, окличних, стверджувальних і заперечних слів у системі простого речення.

Звертання як засіб ускладнення простого речення. Вокативні речення. Поняття про звертання, його типи. Способи вираження звертання. Функції звертання в простому реченні. Статус вокативних речень у синтаксисі простого речення.

Розділ V. Синтаксис складного речення.

Складне речення як одиниця синтаксису. Поняття про складне речення як змістову, структурну та інтонаційну єдність. Відмінність складних речень від простих (структурний аспект). Синтаксичний зв'язок у складному реченні. Засоби вираження його (інтонація, сполучники, сполучні слова, співвідносні слова, порядок розташування частин, співвідношення дієслівних форм тощо). Типи складних речень, критерії поділу їх. Відомі класифікації складних речень у мовознавстві. Шляхи формування складного речення.

Складносурядне речення в сучасній українській мові. Місце складносурядних речень у синтаксисі складного речення. Засоби вираження синтаксичного зв'язку у складносурядному реченні. Різновиди семантико-синтаксичних відношень між предикативними частинами складносурядного речення. Особливості структури елементарного складносурядного речення.

Складнопідрядне речення як одиниця синтаксису. Структура складнопідрядного речення: головна, підрядна частини, їх єдність. Засади класифікації складнопідрядних речень: формально-граматична, логіко-граматична, структурно-семантична. Синтаксичний зв'язок у складнопідрядному реченні, засоби його вираження: сполучники підрядності, сполучні слова, співвідношення видо-часових способів дієслівних форм тощо. Семантико-синтаксичні відношення в складнопідрядному реченні. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень (речення нерозчленованої і розчленованої структур). Синкретизм у межах складнопідрядних речень.

Безсполучникове складне речення. Статус безсполучникових складних речень у сучасному мовознавстві. Синтаксичний зв'язок у безсполучниковому реченні, засоби його вираження. Типи частин безсполучникового складного речення (однотипні і різнотипні

предикативні частини). Синтаксичні відношення у безсполучниковому складному реченні. Трансформація безсполучникових речень.

Багатокомпонентні синтаксичні конструкції. Поняття про визначальний і допоміжний синтаксичний зв'язок у багатокомпонентних складних реченнях. Складні речення зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язком, їх різновиди. Синтаксичні зв'язки і відношення у складних реченнях зі сполучниковим і безсполучниковим зв'язком. Складне синтаксичне ціле як семантико-синтаксична одиниця, його структурні особливості. Синтаксичний зв'язок і синтаксичні відношення в складному синтаксичному цілому.

Конструкції з чужим мовленням. Форми передачі чужого мовлення: пряма та непряма мова. Різновиди зв'язку прямої мови з непрямою. Особливості функціонування невластиво-прямої мови. Діалогічне мовлення як засіб передачі чужого мовлення.

Орієнтовна тематика практичних занять:

1. Словосполучення як синтаксична одиниця конструкція.
2. Речення як синтаксична одиниця-конструкція. Типи й способи вираження головних членів двоскладного речення.
3. Типи (різновиди) й способи вираження другорядних членів речення.
4. Односкладне речення в синтаксисі простого речення.
5. Просте ускладнене речення в синтаксисі простого речення. Однорідні члени речення як засоби ускладнення простого речення.
6. Відокремлені члени речення. Синтаксичний статус уточнювальних членів речення.
7. Вставні і вставлені конструкції як засоби ускладнення простого речення.
8. Складносурядне речення в сучасній українській мові.
9. Складнопідрядні речення нерозчленованої (прислівної) структури.
10. Складнопідрядні речення розчленованої (приреченнєвої) структури.
11. Безсполучникові складні речення в синтаксисі сучасної української літературної мови.
12. Багатокомпонентні синтаксичні конструкції.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

На самостійне опрацювання винесено такі теоретичні питання:

1. Особливості синтаксичного зв'язку між підметом і присудком (координація).
2. Поняття про синкретичні другорядні члени, засоби їх вираження.
3. Генітивні речення як різновид односкладних у синтаксисі простого речення.
4. Структурно-семантичні особливості вокативних речень у сучасній українській літературній мові.
5. Нечленовані речення, їхні особливості. Повні та неповні речення. Критерії їх розмежування.
6. Вставні та вставлені конструкції як засоби ускладнення простого речення. Структурно-семантичні особливості вставних і вставлених конструкцій.
7. Граматичний статус вигуків, окличних, стверджувальних і заперечних слів у системі простого речення.
8. Звертання як засіб ускладнення простого речення. Функції звертання в простому реченні. Статус вокативних речень у синтаксисі простого речення.
9. Відомі класифікації складних речень у мовознавстві. Шляхи формування складного речення.
10. Синкретизм у межах складнопідрядних речень.
11. Поняття про складне синтаксичне ціле як семантико-синтаксичну одиницю.

12. Конструкції з чужим мовленням. Форми передачі чужого мовлення: пряма та непряма мова. Діалогічне мовлення як засіб передачі чужого мовлення.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засобами діагностики засвоєних студентами знань та вмінь з навчальної дисципліни є: експрес-контроль, самостійна та контрольна робота, які становлять поточний контроль, та підсумковий контрольний захід (екзамен).

Мета експрес-контролю – перевірити рівень засвоєних знань після вивчення однієї конкретної теми. Тривалість експрес-контролю – не більше 20 хв., тому завдання передбачає надання короткої, без розлогих теоретичних роз’яснень відповіді. Експрес-контроль розрахований на студентів усієї групи, які виконують його водночас. Критерії оцінювання залежать від умови завдання, яке, зі свого боку, детерміноване тією чи тією темою.

Мета самостійної (письмової) роботи – перевірити рівень засвоєних знань після вивчення кількох (2-3-х) тем. Тривалість самостійної роботи – 45 хв. Передбачено як з’ясування теоретичного матеріалу (одне завдання), так і виконання практичного завдання (зазвичай, йдеться про розбір тієї чи тієї синтаксичної одиниці).

Мета контрольної роботи – перевірити рівень засвоєних знань після вивчення усіх тем. Тривалість контрольної роботи – 90 хв. Передбачено як з’ясування теоретичного матеріалу (одне-два завдання), так і виконання практичного завдання (два-три завдання; зазвичай, йдеться про виконання розбору тієї чи тієї синтаксичної одиниці, складання речень за поданими схемами тощо).

Бали за виконання теоретичного завдання у самостійній і контрольній роботі становлять третину усіх передбачених балів.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного контролю та підсумкового контрольного заходу (екзамену), які оцінюються за 100-бальною шкалою кожен з ваговими коефіцієнтами 0,6 та 0,4 відповідно.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Експрес-контроль			Самостійна робота		Контрольна робота	Сума	Екзамен
Експрес-контроль 1	Експрес-контроль 2	Експрес-контроль 3	Самостійна робота 1	Самостійна робота 2			
10 б.	10 б.	10 б.	20 б.	20 б.	30 б.	100 б.	100 б.
Ваговий коефіцієнт						0,6	0,4

Сумарна кількість балів з дисципліни визначається за формулою:

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \times S_{\text{пот}} + 0,4 \times S_{\text{підс}}$$

де $S_{\text{пот}}$ – середньозважена кількість балів за поточний контроль, $S_{\text{підс}}$ – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Екзамен за основним талоном проводиться у письмовій формі і складається з трьох етапів перевірки засвоєного матеріалу: тестів (з вибором однієї правильної відповіді), які передбачають перевірку теоретичної частини матеріалу; завдання творчого характеру, що зорієнтовують з вмінням студента складати речення за поданими схемами з дотриманням зазначених видів синтаксичного зв’язку чи семантико-синтаксичних відношень між словами, та повного синтаксичного аналізу простого ускладненого речення як підсумкового етапу вивчення теорії синтаксису простого речення.

Екзамен за талоном № 2 і перед комісією проводиться у письмовій формі

з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійне обладнання, програми Microsoft Office 2010, Платформа ZOOM, презентації PowerPoint, Google Classroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2005. 270 с.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник. Київ : Либідь, 1993. 368 с.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
4. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
5. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови : Синтаксис. Донецьк : ДонДУ, 2001. 662 с.
6. Кадомцева Л. О. Українська мова : Синтаксис простого речення. Київ : Вища школа, 1985. 128 с.
7. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови : навчальний посібник. Київ : Либідь, 1995. 287 с.
8. Кушлик О. П. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : навчальний посібник. Дрогобич : Швидкодрук, 2017. 263 с.
9. Слинко І. І., Кобилянська М. Ф., Гуйванюк Н. В. Синтаксис сучасної української мови : Проблемні питання. Київ : Вища школа, 1994. 670 с.
10. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис / за заг. ред. І. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1972. 515 с.
11. Сучасна українська літературна мова / за ред. О. Пономарева. Київ : Либідь, 2005. 488 с.
12. Сучасна українська літературна мова : Морфологія. Синтаксис : підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. Київ : Знання, 2010. 374 с.
13. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис : підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. Київ : Знання, 2013. 238 с.
14. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 406 с.

Додаткова література:

1. Баган М. П. Категорія заперечення в українській мові : функціонально-семантичні та етнолінгвістичні вияви : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 376 с.
2. Балко М. В. Еволюція поглядів на статус і структуру цілісних словосполучень сучасної української мови. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. прац. Донецьк : ДонНУ, 2002. Вип. 10. С. 32–37.
3. Баранівська О. Синтаксичні відношення і семантико-синтаксичні зв'язки в складнопідрядному реченні з підрядним означальним. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2005. Вип. 13. С. 108–114.

4. Баранник Д. Х. Порівняльні конструкції в українській мові. *Дослідження з граматики і граматичної стилістики української мови* : зб. наук. праць. Дніпропетровськ : ДДУ, 1980. С. 6–16.
5. Бережан Л. В. До питання про інфінітивні спонукальні речення. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія : Філологія* : зб. наук. праць. 2001. Вип. 3. С. 185–188.
6. Богатько В. В. Неповні речення як складова синтаксичної будови української мови. *Наукові записки. Серія : Філологія* : зб. наук. праць. Вінниця : ВДПУ імені М. Коцюбинського, 2008. Вип. 10. Т. 1. С. 147–152.
7. Вихованець І. Комунікативні аспекти речення. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2002. Вип. 9. С. 43–46.
8. Вінтонів М. О. Моделі складеного іменного присудка в сучасній українській мові (II). *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 1998. Вип. 4. С. 24–30.
9. Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту : формальні та функційні вияви : монографія / відп. ред. А. П. Загнітко. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
10. Горпинич В. О. Генітивні речення в українській мові. *Українська мова*. 2009. № 3. С. 3–9.
11. Горяний В. Д. Синтаксис односкладного речення. Київ : Радянська школа, 1984. 126 с.
12. Грищенко А. П. Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові. Київ : Наукова думка, 1969. 155 с.
13. Дзюбак Н. М. Структурно-комунікативні особливості функціонування еліптичних речень у сучасному українському літературному мовленні. *Проблеми граматики і лексикології української мови* : зб. наук. праць / відп. ред. М. Плющ. Київ, 2001. С. 155–163.
14. Дорошенко С. І. Безсполучникові складні речення. *Українська мова і література в школі*. 1980. № 5. С. 20–26.
15. Дудик П. С. Неповні речення в сучасній українській літературній мові : *Дослідження з синтаксису української мови*. Київ : Вид-во АН УРСР, 1958. С. 129–260.
16. Дудик П. С. Сурядні словосполучення : основні питання теорії. *Проблеми граматики і лексикології української мови* : зб. наук. праць. Київ, 1998. С. 3–9.
17. Дудик П. С. Просте ускладнене речення. Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2002. 336 с.
18. Загнітко А. П. Кваліфікаційні і класифікаційні ознаки підмета. *Функціонально-когнітивні вияви граматичних структур* : зб. наук. праць. Київ : ІЗМН, 1998. С. 17–20.
19. Загнітко Л. До питання про статус звертання у структурі речення. *Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту*. 2005. С. 243–248.
20. Іваницька Н. Л. Синтаксична структура двоскладного речення (Питання формально-граматичного і семантико-граматичного членування). *Українська мова і література в школі*. 1986. № 1. С. 36–41.
21. Кадочнікова О. Диференційні ознаки парного дієслівного присудка. *Лінгвістичне портретування сучасного соціуму* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, Вінниця, 26–27 листопада 2015 р. Вінниця, 2016. С. 22–31.
22. Меркулова Н. Теоретичні засади актуального членування речення. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2002. Вип. 10. С. 43–48.
23. Меркулова Н. Ремовиділення як явище актуального членування. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2004. Вип. 12. С. 111–115.
24. Прокопчук Л. В. Проблема порядку слів у теоретичному й прикладному мовознавстві. *Мовознавчий вісник* : зб. наук. праць / МОН України Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси, 2014. Вип. 19. С. 239–243.

25. Скаб М. С. Граматика апеляції в українській мові : монографія. Чернівці : Місто, 2002. 272 с.
26. Томусяк Л. До питання про тяжіння як особливий вид синтаксичного зв'язку. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці, 1998. Вип. 34. С. 151–156.
27. Христіанінова Р. О. Традиційні й нові класифікації складнопідрядних речень. *Українська мова і література в школі*. 2010. № 1. С. 35–38.
28. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській мові : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 368 с.
29. Шитик Л. В. Синкретичні складнопідрядні речення в українській мові. *Вісник Черкаського університету. Серія : Філологічні науки*. Черкаси, 2004. Вип. 54. С. 135–143.
30. Шульжук К. Ф. Багатоаспектні виміри речення. *Актуальні проблеми сучасної філології : Мовознавчі студії* : зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. Рівне, 2007. Вип. XV. С. 3–7.

Інтернет-джерела:

http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRIB&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21SRW=dz&S21SRD=UP&S21FMT=preitem&C21COM=S&2_S21P03=RCOD=&2_S21STR=25.03